

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis in genere; de Baptismo, de Confirmatione, Eucharistia, Sacrificio Missæ; Constitutionem Innocentii XII. super celebratione Missarum, variaque alia decreta

Genet, François

Parisiis, 1703

Caput II. De Materio Baptismi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40834

salutem consequi intuitu fidei parentum, aut voti seu desiderii quod habent ut baptizetur?

D. Th. quod-
libero. 6. art.
4. in corp.

Resp. Non potest. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, quod in pueris nondum habentibus usum rationis non potest esse motus fidei, & dilectionis, aut propositum suscipiendi Baptismum: & ideo non possunt salvari, nisi per Baptismum aqua vel per Baptismum sanguinis, si propter Christum occidantur. Ex quo non solum Christiani, sed etiam Martyres fiunt, ut August. dicit de Innocentibus: & sic patet, quod puer in deserto moriens sine Baptismo, salutem non consequitur.

CAPUT II.

De Materia Baptismi.

Quest. I. QUENAM est materia Baptismi?

Resp. Duplex distinguitur materia in Sacramentis, quæ consistunt in usu alicujus rei sensibilis; altera est res ipsa sensibilis, quam Deus instituit, ut sit signum & causa gratiæ, quæ producitur per Sacramentum: altera est usus & applicatio illius materiæ. Prima dicitur materia remota, secunda materia proxima.

Quest. 2. QUENAM est materia remota Baptismi?

Resp. Est de fide, materiam remotam Baptismi, esse aquam naturalem, ut habetur in Concilio Florentino in Decreto unionis. *Materia Sacramenti Baptismi est aqua vera & naturalis.* Et in Concilio Tridentino sic habetur. *Si quis dixerit, aquam veram & naturalem*

Concil. Trid.
sess. 7. cap. 1.
De Baptismo.

De Sacram. Baptismi. Cap. II. 59

non esse de necessitate Baptismi, atque ideo verba illa Domini nostri Jesu-Christi, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu-sancto, ad metaphoram aliquam detorserit, anathema sit.

Quaest. 3. Quaelibet aqua est-ne materia remota Baptismi?

Resp. Divus Carolus, post sanctum Thomam, sic respondet: Parochus populum Sacramenti Baptismi materiam doceat esse omne naturalis aqua genus, sive ea maris sit, sive Fluvii, sive paludis, sive putei, sive fontis, qua sine ulla adjunctione aqua dici solet. Aliis autem liquoribus aut aquis, qua ex floribus, herbis, aliisque id generis exprimuntur, eliciunturve, Baptismum confici non posse ostendet. Aquam praeterea puram mundamque esse pro Sacramenti dignitate convenire, nisi necessitate urgente in qua uti licet & aquam lutulentam.

D. Carol. Actor. p. 4. De Baptis. administ.

Attamen, ut ait Divus Thomas: Si forte aqua admisceatur in tam parva quantitate alicui corpori quod compositum magis sit aliud quam aqua, sicut lutum magis est terra quam aqua, non potest fieri Baptismus.

D. Tho. 3. p. q. 66. art. 4. in corp.

Quaest. 4. Tenetur-ne quis, si fieri possit, uti in Baptismo aqua Baptismali Benedicta Sabbato sancto ejusdem anni, aut Sabbato Pentecostes?

Resp. Dicendum, cum Divo Thoma, quod illa Benedictio qua adhibetur aqua, non est de necessitate Baptismi, sed pertinet ad quandam solemnitatem, per quam excitatur devotio fidelium, & impeditur astutia demonis, ne impediatur Baptismi effectum: Illa tamen Benedictio, quae adhibetur aquae, non est de necessitate Baptismi. Dicendum tamen, cum Divo Thoma, quod non licet Benedictio-

D. Tho. 3. p. q. 66. art. 3. ad 5.

D. Th. in 4. sent. dist. 5. q. 2. art. 1.

quæsti. 4. in
corp.

S. Carol. Act.
p. 4. De Bapt.
administ.

nem prætermittere propter Ecclesiæ institutionem.

Et sanctus Carolus ait ; Quod igitur ad hujus Sacramenti materiam pertinet, id animadvertet ; ut aqua (qua materia Sacramenti Baptismi est) non solum vera naturalisque sit, sed etiam eo ipso anno (quemadmodum sanctè cautum est) benedicta in Sabbato Pasche Resurrectionis Domini, aut Sabbato Pentecostes. Unde ibidem sic profequitur. Aquam Baptismalem (quoniam puram illam quidem, mundam, nitidamque esse, ob tanti Sacramenti dignitatem convenit) in ipso fonte per totum annum, quoad ejus fieri potest, tum decorè, tum purè conservabit. Quam ob causam tum fontem pro Sacramenti Majestate ex eo præscripto decenter extractum ornatumque habebit : tum etiam totum ipsius fontis opus undique ita contactum tenebit, ut nec pulvis, nec ulla alia sordes intrò penetrent, quibus aqua corrumpi, aut impura fieri possit.

Quæst. 5. Quid agere debet Pærochus cum aquam benedictam ad usum Baptismi, corrumpi contigerit, aut quocumque modo exhausta sive lapsa est ?

Resp. Divus Carolus ibidem ait : Quod si intra annum præ temporis diuturnitate, aliave causâ, illam corrumpi contigerit, in Sacrarium prope fontem Pærochus projiciet, statimque & fontem purgabit. Et verò si in urbe est, ad Metropolitanam, si in Dœcesi, ad plebanam Ecclesiam veniet, unde proprio vasculo nitido aquam Baptismalem accipiat, in Pærochialeque Ecclesiam secretò ferat : ubi quam primùm in fontem effundet, Baptismalique aquæ allata tantùm etiam aqua pura, nitida & recentis addet, quantum satis erit.

De Sacram. Baptismi. Cap. II. 61

Hoc ipsum quoque præstabit, si etiam aqua Baptismalis per annum aliquo modo defecerit.

Quest. 6. Quid agere debet Parochus cum aqua Baptismalis aut congelatur aut ita frigida est, ut possit baptizando nocere?

Resp. Ex eodem sancto Archipræsule ibidem: Quoniam interdum accidit ut in summa hieme aqua Baptismalis vi frigoris congelat, aut gelida nimis fiat: tunc ut aliquo calore liquefacta aut calefacta usui ad baptizandum infantem esse possit (cum animadverti debeat ne illa gelida nimis ei noceat) aliam aquam vase mundo calefactam immisceri licet, qua aqua calefacta longè paucior sit quàm illa qua benedicta est. Qua in re cavebit etiam Sacerdos, ne quid aliud commisceat quam aquam puram ac naturalem, quamvis calidam.

Quest. 7. Quanam est materia proxima Baptismi?

Resp. Cum materia proxima, ut præmonuimus, nihil aliud sit, quàm applicatio, & usus materiæ remotæ in Sacramento, constat materiam proximam Baptismi esse ablutio-

D. Th. 3. p.
q. 66. art. 1.
in corp.

nem, ut ait Divus Thomas: Exterius suppositum sensui est, & ipsa aqua, & ejus usus qui est ablutio.

Quest 8. Quot modis conferri potest Baptismus?

Resp. Ut ait Angelicus Doctor, Aqua sumitur in Sacramento Baptismi ad usum ablutio-

D. Th. p. 3.
q. 66. art. 7.
in corp.

tionis corporalis, per quam significatur interior ablutio peccatorum; ablutio autem fieri potest per aquam, non solum per modum immersionis, sed etiam per modum aspersionis vel effusionis: & ideo quamvis tutius sit baptizare per modum immersionis (quia hoc

habet communior usus) potest tamen fieri Baptismus per modum aspersionis vel etiam per modum effusionis , secundum illud Ezechielis 36. Effundam super vos aquam mundam : Sicut Beatus Laurentius legitur baptizasse , cum ab eo in craticula superposito se baptizari sanctus Romanus petiisset. Et hoc precipue propter necessitatem ; vel quia est multitudo baptizandorum , ut patet. Actor. 2. ubi dicitur , Quod crediderunt unâ die tria millia & alie die quinque millia : quandoque autem potest imminere necessitas propter paucitatem aqua vel propter debilitatem ministri.

Tutius tamen est baptizare juxta usum communiter receptum in Ecclesia , qui tempore Divi Thomæ & antea erat per immersionem , nunc autem per infusionem aquæ super caput baptizandi , & hoc observandum est in praxi.

Quest. 9. Est-ne necessarium ad validitatem Baptismi ter effundere aquam super baptizandum ?

Resp. Sanctus Thomas sic respondet post Divum Gregorium relatum in Canone de trina. de Consecratione. dist. 4. quia de hac de re consultus fuerat à Leandro Episcopo in Hispania : Ad Baptismum per se requiritur ablutio aqua qua est de necessitate Sacramenti : modus autem abluitionis per accidens se habet ad Sacramentum ; & ideo , sicut ex predicta autoritate Gregorii patet , quantum est de se , utrumque licite fieri potest ; scilicet & semel & ter immergere : quia unica immersione significatur unitas mortis Christi , & unitas Deitatis : per trinam autem immersionem significatur triduum sepulturae Christi : & etiam Trinitas personarum. Sed diversis ex causis , secundum ordinationem Ecclesie , quandoque institutus est unus modus quandoque alius :

D. Th. 3. p.
q. 66. art. 8.
in corp.

De Sacram. Baptismi. Cap. II. 63

quia enim à principio nascentis Ecclesia quidam de Trinitate malè sentiebant, Christum purum hominem esse existimantes, nec dici filium Dei & Deum nisi propter meritum ejus quod præcipuè fuit in morte; ideo non baptizabant in nomine Trinitatis, sed in commemoratione mortis Christi, & unâ immersione, quod reprobatur in primitiva Ecclesia: Unde in Canonibus Apostolorum, Can. 50. legitur: Si quis Presbyter aut Episcopus non trinam immersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in Baptismate (quod dari à quibusdam dicitur in morte Domini) deponatur; non enim nobis dicit Dominus: in morte mea baptizate; sed in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Postmodum verò inolevit quorundam schismaticorum & hæreticorum error, homines rebaptizantium: Sicut de Donatistis Augustinus narrat, super Joan. 11. & ideo in detestationem erroris eorum fuit statutum in Concilio Toletano 4. quod fieret una sola immersione, ubi sic legitur Can. 5. Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus Baptismi immersionem. Sed cessante tali causâ communiter observatur in Baptismo trina immersio. Et ideo graviter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesie non observans, nihilominus tamen esset Baptismus. Nunc autem loco trinæ immersionis, trina adhibetur effusio, juxta præscriptum Ritualis Romani.

Quest. 10. In quam parte corporis fieri debet effusio aquæ, ad validitatem Baptismi?

Resp. Administrans Sacramentum ter aquam effundere debet super caput baptizandi ad modum Crucis, ut habetur in Rituali Romano. Unde sanctus Thomas ait: *Dicendum*

64 TRACTATUS II.

D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. ad 4.

quod expectanda est totalis egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat. Si tamen primò caput egrediatur in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari, periculo imminente, & non est postea rebaptizandus, si eum perfectè nasci contigerit. Et videtur idem faciendum quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente: quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vita ita consistit, sicut in capite, videtur quibusdam, quod propter dubium, quacumque alia parte corporis ablutâ, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma: Si non es baptizatus, ego te baptizo. Idem asserit Divus Carolus, Actor. p. 4. de Baptismi administratione.

Quest. 11. Licet-ne in casu necessitatis baptizare puerum adhuc existentem in utero matris?

Resp. Non licet, ut ait sanctus Isidorus relatus in Canone: Qui in maternis, inquit, uteris sunt, ideo cum matre baptizari non possunt; quia qui natus adhuc secundum Adam non est, renasci secundum Christum non potest: neque enim dici regeneratio in eo poterit, quem generatio non precessit.

Quest. 12. Licet-ne occidere matrem cum creditur moritura, ut possit baptizari puer quem gestat in utero?

Resp. Sanctus Thomas sic respondet: Dicendum quod non sunt facienda mala ut veniant bona, ut dicitur Romanorum 3. & ideo non debet homo occidere matrem ut baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.

Can. Qui in maternis. dist. 4. de consecrat.

D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. ad 3.

S. Carol. Actor. p. 4. De

Sanctus autem Carolus ita monet Parochos: Parochus aliquando monebit ut obstetrix alia-

De Sacram. Baptismi. Cap. II. 65

ve mulier in partu praesens, si quando ali-
quam in parturiendo ita laborantem animad-
verterit, ut foetus periculum mortis probabile
antequam integrè nascatur, immineat: ubi
primum aliquod membrum vitalem motum
habens ex matris utero extare videbit, illud
aqua perfundens, aspergensve nullo nomine
imposito baptizet, dicens: Ego te baptizo,
&c. si quando autem in partu mulier obierit,
hoc fieri admonebit, ut uterus aperiat, in-
deque foetus eductus, si vivit quamprimum
baptizetur. Id verò magna cautione fiat, ut
& is vivus ex utero extrahatur, & tunc in
primis cum mater verè mortua est, ne pro
salute filii mater occidatur. Hac vero etiam
parentes & domesticos, prout opportunitas
feret, admonebit, pro foetus qui in utero est,
Deum assidue intimèque precari, ut ille inco-
lumis in lucem edatur, dignusque sit, ante-
quam obeat Baptismi gratiam percipere, ne
sine salutis Sacramento decedat.

Quaest. 13. Licet-ne baptizare filios Judæo-
rum aliorumque Infidelium invitis parenti-
bus?

Resp. Sic respondet Divus Thomas; Dicens
quod pueri infidelium filii, aut habent
usum rationis, aut non habent. Si autem ha-
bent, jam quantum ad ea qua sunt juris di-
vini vel naturalis incipiunt sua potestatis
esse, & ideo propria voluntate, invitis pa-
rentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut
& matrimonium contrahere: & ideo tales
licite moneri possunt, & induci ad suscipien-
dum Baptismum. Si verò nondum habent usum
liberi arbitrii, secundum jus naturale, sunt
sub cura parentum quandiu sibi ipsi providere
non possunt. Vnde etiam & de pueris anti-
quorum dicitur, quod salvabantur in fide

is qua Paro-
chus curet cum
timetur de par-
tu.

D. Th. 3. p.
q. 68. art. 10.
in corp.

66 TRACTATUS II.

parentum. Et ideo contra iustitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur, sicut etiam si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus: esset etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare; quia de facili ad infidelitatem redirent propter naturalem affectum ad parentes. Et ideo non habet hoc Ecclesie consuetudo, quod filii Infidelium, invitis parentibus, baptizentur.

CAPUT III.

De forma Sacramenti Baptismi, & de Baptismo sub conditione.

Quest. I. QUÆNAM est forma Sacramenti Baptismi?

Resp. Verba formæ Sacramenti Baptismi sunt. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut patet ex Concilio generali Lateranensi, relato in tit. de summa Trinitate, & ex Tridentino sess. 7. Can. 4. de Baptismo. Id autem nos docuit Christus Dominus cum dixit discipulis: *Matth. 28.* *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quæ quidem verba proferri debent distinctè, nihil omittendo, vel immutando; attentè ac devotè, statim ac infunditur aqua super caput baptizandi. Hoc non obstante ut ait Eugenius IV. in Decreto unionis in Concilio Florentino: non tamen negamus, quin & per illa verba: Baptizetur talis servus Christi, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vel: Baptizatur manibus meis talis in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti, verum perficiatur Baptisma; quoniam cum princi-*

Cap. Firmiter,
De summa
Trinit. & fide
Catholica.